LATVIJAS REPUBLIKAS 14. SAEIMAS
Pilsonības, migrācijas un sabiedrības saliedētības komisijas sēdes
PROTOKOLS NR. 141.1.9/15-23-14/26
2026. gada 7. oktobrī

Atklāta sēde, sākas plkst. 12:00, beidzas plkst. 12:59
Komisijas sēžu zālē Jēkaba ielā 16, 118. telpā, Rīgā un videokonferences formātā

PIEDALĀS:
komisijas locekļi:
komisijas priekšsēdētājs Gunārs Kūtris, sekretārs Dāvis Melnalksnis
deputāti Maija Armaņeva, Mārtiņš Daģis (attālināti), Andrejs Judins (attālināti), Dmitrijs Kovaļenko (attālināti), Ingmārs Līdaka, Antoņina Ņenaševa (attālināti)
citas personas:
Iekšlietu ministrs Jānis Dombrava
Iekšlietu ministra biroja vadītājs Edgars Kristaps Rupeiks
Iekšlietu ministrijas (IeM) valsts sekretāra vietnieks Kaspars Āboliņš (attālināti)
IeM Nozares politikas departamenta vecākā eksperte Inese Kalniņa (attālināti)
Valsts robežsardzes priekšnieka vietnieks ģenerālis Ivars Ruskulis
Valsts robežsardzes Atgriešanas un patvēruma lietu nodaļas priekšnieka p.i majors Viktors Tarakanovs
Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (PMLP) priekšnieka p.i. Inese Jansone-Šulmeistere
PMLP Patvēruma lietu nodaļas vadītāja Līga Vijupe
Ārlietu ministrijas Speciālo uzdevumu vēstniece Gunta Pastore (attālināti)
Deputāta palīgs Māris Mežals (attālināti)
SĒDI VADA komisijas priekšsēdētājs Gunārs Kūtris
SĒDI PROTOKOLĒ komisijas konsultants Jānis Cauņa

DARBA KĀRTĪBA:
Par situāciju uz Latvijas ārējās sauszemes robežas un pasākumiem nelegālās migrācijas novēršanai

Sēde nav pilntiesīga, jo tajā nepiedalās vismaz puse no komisijas locekļu skaita.

G. Kūtris atklāj Pilsonības, migrācijas un sabiedrības saliedētības komisijas (turpmāk – komisija) sēdi un informē par darba kārtību. Norāda, ka viens no komisijas darba virzieniem ir migrācijas jautājumi un šos jautājumus komisija vērtē saistībā ar pilsoņu kopumu un sabiedrības saliedētību. Informē par migrācijas jautājumiem, kas iepriekš skatīti komisijā, un norāda, ka šajā sēdē paredzēts apspriest nelegālo migrāciju, situāciju uz Latvijas ārējās robežas, kā arī situāciju aizturēšanas un izmitināšanas centros. Iepazīstina ar jautājumiem, uz kuriem komisija sagaida atbildes no atbildīgajām institūcijām nelegālās migrācijas kontekstā. Dod vārdu iekšlietu ministram J. Dombravam.

J. Dombrava informē, ka migrācija uz Latvijas-Baltkrievijas robežas tiek apzināti organizēta no Baltkrievijas puses. Norāda, ka lielākajā daļā gadījumu runa nav par patvēruma meklētājiem un ka pašas personas, kuras iesaistās šajās organizētās noziedzības ķēdēs, pietiekami atklāti norādot, ka viņu izcelsmes valstīs viss ir kārtībā, bet viņi vēlas nokļūt Eiropā. Par nokļūšanu Eiropā šīs personas ir samaksājušas kontrabandistiem.

Norāda, ka organizētā noziedzība ir cieši saistīta ar Baltkrievijas varas struktūrām, kuras migrāciju izmanto kā politisku instrumentu. Informē, ka atturēto personu skaits ir aptuveni 12 000. Tās ir personas, kurām nav izdevies iekļūt Latvijas teritorijā.

Informē, ka pārņemot Iekšlietu ministrijas vadību, tika konstatētas vairākas problēmas šajā joma un skaidro, kas tika izdarīts, lai tās novērstu. Norāda, ka Latvijai papildus bija jāpārņem aptuveni 1000 personu no citām ES dalībvalstīm, kurās šīs personas bija nelikumīgi ieradušās caur Latviju.

Norāda, ka joprojām pastāv problēmas saistībā ar piespiedu izraidīšanu un skaidro to cēloņus. Uzsver, ka ļoti neliela daļa no kopējā personu skaita atbilst bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanas kritērijiem, bet lielākā daļa ir nelegālie migranti.

J. Dombrava skaidro Krievijas un Baltkrievijas īstenotās hibrīdkara metodes uz valsts robežas. Ir bijuši arī incidenti, kuros maskās tērpti migrantu pavadoņi bijuši bruņoti un veikuši dažādas darbības pret Latvijas amatpersonām.

Norāda, ka pēdējo divu mēnešu laikā notiek operācija "Vilkatis", kuras ietvaros robežsargiem pievienojušies Nacionālo bruņoto spēku (NBS) pārstāvji. Informē, ka tiek vērtētas iespējas paplašināt dienestu rīcības brīvību, un pauž gatavību virzīt grozījumus normatīvajā regulējumā, lai paredzētu plašākas iespējas rīkoties pret personām, kuras rada tiešu apdraudējumu valstij un tās teritoriālajai neaizskaramībai.

Norāda, ka šogad aptuveni 99 procenti aizturēto personu ir vīrieši militārā vecumā, nevis sievietes, bērni vai citas mazāk aizsargātas personas. Daļa šo personu nāk no valstīm ar augstu terorisma risku un tas rada papildu riskus.

Informē par vētras radītajiem bojājumiem Latvijas-Baltkrievijas robežas infrastruktūrā. Atbild uz deputātu jautājumiem.

Jautājumus uzdod un izsakās: M. Armaņeva, J. Dombrava, G. Kūtris, I. Līdaka, J. Ruskulis, D. Melnalksnis.

G. Kūtris dod vārdu Valsts robežsardzes priekšnieka vietniekam I. Ruskulim.

I. Ruskulis informē, ka situācija uz valsts robežas joprojām ir samērā saspringta un turpinās nelegālās migrācijas spiediens, ko daļēji organizē Baltkrievijas un Krievijas režīmi.

Informē, ka no 1. augusta uzsākta kopīga operācija "Vilkatis", kuras ietvaros NBS un policija ir būtiski palielinājuši resursus robežsardzes atbalstam uz Baltkrievijas robežas. Pēc operācijas sākuma atturēto personu skaits ir samazinājies, tāpat sarucis to personu skaits, kuras pēc iekļūšanas Latvijā tiek konstatētas Lietuvā vai Igaunijā. Samazinājies arī nelegālo robežšķērsotāju pārvadātāju skaits. Iepriekš nedēļā tika konstatēti un aizturēti trīs līdz pieci pārvadātāji, bet pašlaik - viens līdz divi pārvadātāji nedēļā.

I. Ruskulis skaidro, kādi resursi pašlaik tiek izmantoti un kā tiek koordinēta sadarbība ar NBS. Atzīst, ka ar nelikumīgu robežas šķērsošanu saistītie riski joprojām ir augsti. Tiek konstatēti robežas infrastruktūras bojājumi, tostarp tehnoloģiskās un izbūvētās infrastruktūras bojājumi. Pieaug arī migrantu agresivitāte. Kā piemēru min iepriekšējā diennaktī notikušu gadījumu, kad robežsargu norīkojumu, aizturot 20 migrantu grupu, kas mēģināja iekļūt Latvijā no Baltkrievijas, apmētāja ar akmeņiem un sprunguļiem. Tāpat bieži tiek bojāti elektriskie skapji.

I. Ruskulis skaidro, kā mainās nelegālo migrantu rīcība, pazeminoties gaisa temperatūrai, jo iepriekšējos gados šādos apstākļos ir bijuši apdraudēta migrantu dzīvība un veselība. Šādos gadījumos robežsardzei jāreaģē un jāiesaista neatliekamā medicīniskā palīdzība. Norāda, ka migranti izvēlas riskantus un bīstamus maršrutus un ka īpaši zemā temperatūrā jāparedz papildu resursu iesaiste cilvēku dzīvības un veselības glābšanai.

Informē, ka biežāk konstatētās personu izcelsmes valstis ir Afganistāna, Bangladeša, Indija un Somālija. Runājot par pārvadātājiem, norāda, ka šogad konstatēti 115 pārvadātāji, no kuriem lielākā daļa ir Latvijas un Ukrainas pilsoņi, bet mazākā skaitā konstatēti Igaunijas, Polijas, Moldovas un citu valstu pilsoņi. Informē par saistībā ar šīm darbībām ierosināto kriminālprocesu skaitu.

Jautājumus uzdod un izsakās: G. Kūtris, I. Ruskulis, M. Armaņeva, D. Melnalksnis.

G. Kūtris dod vārdu Valsts robežsardzes pārstāvim V. Tarakanovam.

V. Tarakanovs skaidro, kā tiek īstenota atpakaļuzņemšanas jeb readmisijas procedūra. Tā tiek īstenota, pamatojoties uz trīspusēju līgumu, kas paredz pārņemt ārzemniekus un patvēruma meklētājus, kuri kaimiņvalstu teritorijā ieceļojuši tieši no Latvijas Republikas.

Skaidro, kā tiek pierādīts ieceļošanas fakts attiecībā uz ārzemniekiem, kuri nelikumīgi šķērsojuši Latvijas ārējo robežu un pēc tam konstatēti Lietuvā vai Igaunijā. Valsts robežsardze organizē pierādījumu iegūšanu un apstākļu noskaidrošanu, kā arī informē Lietuvas vai Igaunijas kolēģus par to, vai pierādījumi apstiprina, ka persona tiešām ieradusies no Latvijas.

V. Tarakanovs informē, ka no 2026. gada 1. janvāra līdz 4. oktobrim no Lietuvas saņemti 406 pieprasījumi par personu atpakaļuzņemšanu. No Lietuvas pārņemtas 1498 personas, no kurām 490 ir patvēruma meklētāji, kuri bija uzturējušies atvērtā tipa centrā Muceniekos, bet 1008 ir ārzemnieki, kuri nelikumīgi šķērsojuši Latvijas-Baltkrievijas robežu un tranzītā nokļuvuši Lietuvā. Savukārt no Igaunijas šajā gadā saņemti 10 pieprasījumi par personu atpakaļuzņemšanu un pārņemtas 29 personas, no kurām 5 ir patvēruma meklētāji no Muceniekiem, bet 24 personas, kuras nelikumīgi šķērsojušas Latvijas-Baltkrievijas robežu.

Notiek diskusija par pierādījumiem readmisijas procedūrā, Dublinas procedūras piemērošanu, to, cik personu, kas nelikumīgi šķērsojušas Latvijas robežu, tiek aizturētas citās Eiropas Savienības valstīs, kā arī to, cik personu pieprasa patvērumu robežšķērsošanas punktos *(I. Līdaka, V. Tarakanovs, I. Ruskulis, G. Kūtris, J. Dombrava).*

G. Kūtris dod vārdu PMLP pārstāvēm.

I. Jansone-Šūlmeistere informē, ka PMLP ir mainījusi iekšējo procesu kārtību un iesaistījusi papildu resursus patvēruma meklētāju lietu izskatīšanā, tādējādi stiprinot iestādes kapacitāti. Pašlaik pieejamo resursu robežās tiek nodrošinātas intervijas un pieņemti lēmumi. Vidēji nedēļā notiek aptuveni 40 interviju, tiek pieņemti aptuveni 30-40 negatīvi lēmumi un sagatavoti aptuveni 30 piespiedu izraidīšanas lēmumi.

Norāda, ka PMLP turpina pilnveidot iekšējos procesus un izmantot pieejamos resursus. Informē, ka šogad pirmreizēji iesniegto patvēruma pieteikumu skaits kopumā ir aptuveni 1230.

L. Vijupe iepazīstina ar patvēruma lietu statistiku. Informē, ka šogad bēgļa statuss piešķirts 37 personām, bet alternatīvais statuss - 69 personām. Norāda, ka lielākā daļa patvēruma meklētāju ir Afganistānas pilsoņi. Daudzi patvēruma meklētāji Latvijā ierodas labākajā gadījumā ar ceļošanas dokumenta fotogrāfiju telefonā, bet īstu dokumentu viņiem ir ļoti maz.

L. Vijupe skaidro iestādes rīcību gadījumos, kad patvēruma pieteikuma izskatīšanas laikā rodas pamatotas šaubas par to, vai uzrādītais dokuments tiešām attiecas uz konkrēto personu. Informē, ka pēc patvēruma meklētāju skaita otrajā vietā ir Pakistānas, bet trešajā - Somālijas pilsoņi. Patvēruma meklētāji ir arī no Ēģiptes, Etiopijas, Eritrejas un Jemenas. Situācija Jemenā un Eritrejā ir sarežģīta, un atsevišķos gadījumos tiek piešķirts alternatīvais statuss.

L. Vijupe norāda, ka 4. oktobrī kopējais pirmreizējo patvēruma pieteikumu skaits bija 1230. Ievērojamu noslodzi rada atkārtotie pieteikumi, kā arī gadījumi, kad procedūra tiek pārtraukta, jo persona atstāj centru un mēģina doties tālāk. Ja šādos gadījumos persona tiek pārņemta no Lietuvas vai Igaunijas, procedūra tiek atsākta. Skaidro, kādas

procedūras tiek piemērotas pēc Eiropas Savienības migrācijas un patvēruma pakta ieviešanas.

Notiek diskusija par personām, kuras readmisijas rezultātā tiek atgrieztas izmitināšanas centrā Muceniekos, nepieciešamību precizēt Patvēruma likuma regulējumu, patvēruma pieprasīšanu Daugavpils aizturēšanas centrā, situāciju saistībā ar ārzemnieku izmitināšanas centru "Rauda" un tā funkcijām, personām, kuras patvaļīgi atstāj patvēruma meklētāju izmitināšanas centrus, kā arī izbraukšanas rīkojumu kontroli *(I. Līdaka, L. Vijupe, G. Kūtris, I. Ruskulis, J. Dombrava, V. Tarakanovs).*

G. Kūtris sēdes noslēgumā norāda, ka tās mērķis bija noskaidrot praktisko situāciju un atbildīgo institūciju skatījumu uz problēmām, lai iegūto informāciju varētu izmantot turpmākajā darbā. Norāda, ka apsverami iespējami likuma grozījumi, lai paplašinātu speciālo līdzekļu izmantošanas iespējas, vienlaikus ievērojot cilvēktiesības un samērīguma principu.

G. Kūtris uzsver, ka personīgi neatbalsta pārmērīgu sodu bardzības palielināšanu nelegālo imigrantu pārvadātājiem, jo pēdējos divos gados pabeigtie kriminālprocesi ir noslēgušies ar cietumsodiem un pašreizējais likums jau paredz iespēju piemērot pietiekami bargus sodus.

G. Kūtris pateicas sēdes dalībniekiem par piedalīšanos sēdē un sniegto informāciju un sēdi slēdz.

Sēde slēgta

Pielikumā: Sēdes dalībnieku saraksts platformā Microsoft Teams uz 1 lp.

Komisijas priekšsēdētājs Gunārs Kūtris

Komisijas sekretārs Dāvis Melnalksnis